

Nr 72

Utlåtande i anledning av väckta motioner om grupplivförsäkring för värnpliktiga, m. m.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft åtta inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen

1. de likalydande motionerna nr 19 i första kammaren av herrar *Holmberg* och *Isacson* samt nr 25 i andra kammaren av herrar *Turesson* och *Östlund*,

2. de likalydande motionerna nr 20 i första kammaren av herr *Larsson, Lars, m. fl.* samt nr 19 i andra kammaren av herr *Carlstein m. fl.*,

3. de likalydande motionerna nr 33 i första kammaren av herr *Carlsson, Eric, m. fl.* samt nr 39 i andra kammaren av herr *Fälldin m. fl.*, samt

4. de likalydande motionerna nr 541 i första kammaren av herr *Hilding* och nr 663 i andra kammaren av herr *Westberg*.

Över motionerna har på utskottets begäran yttranden avgivits av Arbetsmarknadens försäkringsaktiebolag (*AFA*), Svenska arbetsgivareföreningen (*SAF*), Landsorganisationen i Sverige (*LO*), Tjänstemännens centralorganisation (*TCO*) och Sveriges akademikers centralorganisation (*SACO*).

Motionsyrkandena

I *motionerna I: 19* och *II: 25* har yrkats, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående införande av grupplivförsäkring för i tjänst varande värnpliktiga».

I *motionerna I: 20* och *II: 19* har yrkats, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om skyndsam utredning och förslag i frågan om efterlevandeskyddet för de värnpliktiga, varvid man bör eftersträva jämställdhet med de förmåner som gäller inom grupplivförsäkringen på arbetsmarknaden».

I *motionerna I: 33* och *II: 39* har yrkats, »att riksdagen måtte besluta att värnpliktiga som fullgör militärtjänstgöring fr. o. m. den 1 juli 1963 skall omfattas av grupplivförsäkring, som till tillämplig del motsvarar grupplivförsäkringen för statsanställda, samt att uppdraga åt Kungl. Maj:t att vidtaga för beslutets fullföljande erforderliga åtgärder».

I *motionerna I: 541* och *II: 663* har yrkats, »att riksdagen måtte i skribihang till riksdagens protokoll 1963. 9 saml. 2 avd. Nr 72

velse till Kungl. Maj:t hemställa om att förslag till grupplivförsäkring åt värnpliktiga förelägges riksdagen».

Beträffande de *skäl* motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 25, I: 20, I: 33 och II: 663.

Frågans tidigare behandling m. m.

Den gällande värnpliktsavlöningskungörelsen (SFS nr 242/1963) stadgar i 25 §, att begravningshjälp med 2 000 kronor skall utgå till dödsbo efter värnpliktig, som avlider under militärtjänstgöring eller vid färd för inryckning till eller utryckning från dylik tjänstgöring eller under in- eller utryckningsdag. Av nämnda belopp må dock upp till 600 kronor disponeras för täckande av begravningskostnader, som i förekommande fall bestritts av militär myndighet för den avlidnes begravning. Utöver begravningshjälp kan av statsmedel bestridas kostnaderna för transport av den avlidne till hans hemort.

När det gäller värnpliktig, som avlider till följd av olycksfall under militärtjänstgöring, stadgas vidare i 7 § militärsättningsförordningen (SFS nr 261/1950) bl. a. att begravningshjälp med 600 kronor skall utgivas, varjämte för år beräknade livräntor till de efterlevande skall utgå med följande belopp: till änka efter den avlidne eller med honom under äktenskapsliknande förhållanden sammanboende kvinna eller trolövad, med vilken han har eller haft barn, en tredjedel av hans beräknade årliga arbetsförtjänst (efter 67 års ålder en fjärdedel), till vart och ett av den avlidnes barn eller adoptivbarn under 16 års ålder en sjättedel av arbetsförtjänsten samt till fader eller moder, som till följd av dödsfallet kommer att sakna erforderligt underhåll, högst en sjättedel av arbetsförtjänsten. Livräntorna får dock sammanlagt icke överstiga fem sjättedelar av arbetsförtjänsten, vilken enligt 9 § förordningen icke må beräknas till lägre belopp än 5 000 kronor.

Under senaste tid har grupplivförsäkring trätt i kraft för stora grupper av svenska folket. Som ett komplement till folkpensionen och den allmänna tilläggspensionen infördes sålunda fr. o. m. år 1961 efter avtal mellan Svenska arbetsgivareföreningen samt Svenska industritjänstemannaförbundet och Sveriges arbetsledareförbund s. k. tjänstegrupplivförsäkring. Överenskommelsen följdes av motsvarande uppgörelser för andra tjänstemannagrupper inom det privata näringslivet. Tjänstegrupplivförsäkring meddelas av vissa försäkringsbolag. Efter avtal med Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen har fr. o. m. år 1963 tillkommit en grupplivförsäkring för arbetare, såväl organiserade som oorganiserade. Försäkringen meddelas i ett för ändamålet bildat bolag, Arbetsmarknadens försäkringsaktiebolag. Liknande grupplivförsäkring har efter avtal mellan Svenska landskommu-

nernas förbund, Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet, å ena sidan, samt Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges kommunaltjänstemannaförbund, Svenska kommunalarbetareförbundet m. fl., å andra, införts för de kommunalanställda med verkan fr. o. m. år 1963. Även för denna försäkring har bildats ett särskilt bolag, Kommunernas försäkringsaktiebolag. Gemensamt för försäkringarna är att försäkringspremierna erlägges av arbetsgivaren. Vidare har efter överenskommelse med statstjänstemännens huvudorganisationer och efter Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande fr. o. m. år 1963 införts en statens grupplivförsäkring för dödsfall åt arbetstagare i statens tjänst och i statsunderstödd verksamhet. Denna försäkring meddelas av staten och premieinbetalning anses ske genom arbete i anställningen.

I stort sett gäller samma villkor för dessa olika slag av grupplivförsäkringar. Försäkringen utfaller med ett engångsbelopp vid dödsfall före fyllda 67 år. Engångsbeloppet utgör 24 000 kr. vid dödsfall före 55 års ålder och sjunker därefter med 2 000 kr. för år. Härtill kommer vissa tillägg för barn under 21 år. Tilläggsbeloppet utgör för barn, som ej fyllt 17 år, 7 000 kr. och sjunker successivt med stigande ålder intill 21 år.

I *proposition nr 110 till 1963 års riksdag* föreslogs införandet av grupplivförsäkring för värnpliktiga. Propositionen, som behandlades av *statsutskottet* i dess *utlåtande nr 114 år 1963*, bifölls av riksdagen. Bestämmelser om försäkringen har utfärdats i *kungörelsen den 5 juni 1963 om grupplivförsäkring åt värnpliktiga m. fl.* (SFS nr 243/1963), som trätt i kraft den 1 juli 1963. Förmånerna från försäkringen överensstämmer i huvudsak med de förmåner som utgår från de grupplivförsäkringar för vilka ovan redogjorts. Försäkringsförmånerna minskas med belopp som utgått såsom begravningshjälp jämlikt värnpliktsavlöningskungörelsens bestämmelser.

Remissyttrandena

SAF och *LO* hänvisar i sina yttranden till remissyttrandet av *AFA*, vari bland annat anföres:

Den stora utbyggnaden av tjänstegrupplivförsäkringarna har kommit till stånd fr. o. m. ingången av innevarande år men är ännu icke fullbordad. Utvecklingen på detta område går, såsom nämnts, mycket snabbt. Det torde därför vara skäl att avvakta och studera denna utveckling såväl kostnads- som verkningsmässigt, innan slutsatser om behovet av kompletterande eller ersättande försäkringsformer drages. Värnpliktsavlöningskungörelsens bestämmelser om begravningshjälp till avliden värnpliktigs dödsbo torde dock oberoende härav böra överses i syfte att tillskapa en på allmänna skälighetssynpunkter grundad ersättningsrätt vid värnpliktigs frånfälle under militärtjänstgöring.

TCO har tillstyrkt motionerna samt anfört:

Samtliga motioner har samma syfte, nämligen att förbättra efterlevande-

skyddet för värnpliktiga som tas i anspråk för tjänstgöring inom krigsmakten. Som motionärerna framhåller är det ekonomiska skyddet för efterlevande till värnpliktiga, som under tjänstgöring förolyckas eller på annat sätt avlider, i många fall otillfredsställande. Speciellt gäller detta värnpliktiga som är gifta eller eljest har försörjningsplikt. Genom de avtal som träffats om grupplivförsäkring på det offentliga och privata området har en del av de värnpliktiga erhållit försäkringskydd. I samtliga avtal gäller dock att vederbörande måste ha uppnått 21 års ålder för att omfattas av försäkringen. Inom det privata området gäller heller inte försäkringen under första värnpliktstjänstgöring. Den speciella form av efterlevandeskydd som de avtalsmässiga grupplivförsäkringarna utgör utfaller således olika, beroende bl. a. på den ålder som den värnpliktige uppnått vid dödsfallet. Olikheter i förmånerna kan även noteras beroende på om vederbörande varit anställd i offentlig eller privat tjänst. Med hänsyn till de värnpliktigas ålder vid första tjänstgöring är familjeskyddet från ATP och eventuell kompletteringspension i regel mycket blygsamt. Härtill kommer att de värnpliktiga som på grund av studier eller annars inte haft sådana inkomster för vilka ATP-avgifter erlagts inte heller kan erhålla familjepension från ATP-systemet.

TCO vill för närvarande inte ta ställning till vilken form eller omfattning efterlevandeskyddet för de värnpliktiga bör ha, men finner det berättigat att frågan löses, varför centralorganisationen vill tillstyrka motionerna.

SACO har anfört:

Arbetsmarknadens parter inom olika sektorer har under åren 1962 och 1963 träffat avtal om grupplivskydd för de anställda, gällande fr. o. m. den 1 januari 1963. Detta grupplivskydd är knutet till anställningen och därigenom ställs naturligtvis stora grupper av befolkningen utanför systemet. Gemensamt för ovan uppräknade motioner är, att de tar upp efterlevandeskyddet för en sådan större grupp — de värnpliktiga. I motionerna hävdas att nuvarande begravningshjälp och efterlevandeskydd enligt värnpliktsavlöningskungörelsen är otillräcklig. SACO delar motionärernas uppfattning. Det kan emellertid ifrågasättas om inte efterlevandeskyddet för de värnpliktiga bör lösas genom förbättringar i nu gällande värnpliktsavlöningskungörelse. Det kan ställa sig svårt att tillämpa försäkringsmässiga former för en värnpliktskontingent. SACO har emellertid ingen invändning emot att de värnpliktigas efterlevandeskydd blir föremål för översyn.

Utskottet

I förevarande motioner framställes yrkanden om införandet av grupplivförsäkring för värnpliktiga. Enligt motionärernas mening bör en sådan försäkring utformas i huvudsaklig överensstämmelse med de på arbetsmarknaden gällande försäkringarna.

Vid innevarande års vårriksdag har beslut fattats om grupplivförsäkring för värnpliktiga, som trätt i kraft den 1 juli 1963. Förmånerna överensstämmer i allt väsentlig med de förmåner som utgår från de på arbetsmarknaden gällande försäkringarna. Eftersom motionärernas önskemål således numera är tillgodosett, erfordras icke något riksdagens initiativ i frågan. Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motioner, nämligen

1. motionerna I: 19 och II: 25,
2. motionerna I: 20 och II: 19,
3. motionerna I: 33 och II: 39 samt
4. motionerna I: 541 och II: 663,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 november 1963

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel Svensson, fru Carlqvist, fru Gärda Svenson, herrar Nyman, Hübinette och Erik Filip Petersson;

från a n d r a kammaren: herrar Rimmerfors, Odhe, Wiklund i Stockholm*, fru Gunne, herrar Johansson i Södertälje, Gustavsson i Alvesta*, fru Svensson i Kungsör och herr Carlsson i Göteborg.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.